

**HADELAND OG RINGERIKE
AVFALLSSELSKAP AS**

**ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP
2016**

Innhold:	Side:
Årsberetning	2
Resultatregnskap	8
Balanse	9
Noter til årsregnskapet	11
Kontantstrømanalyse	18
Revisjonsberetning	19
Oppsummering	22
Vedlegg til årsberetningen	

ÅRSBERETNING FOR 2016

1 Virksomheten

Selskapet har som hovedoppgave å gjennomføre og drifte et renovasjonssystem som oppfyller alle krav til innsamling og behandling av husholdningsavfall i kommunene Gran, Hole, Jevnaker, Lunner og Ringerike.

Dette omfatter drift av Trollmyra Avfallsanlegg på Bergermoen i Jevnaker kommune, samt seks gjenvinningsstasjoner i eierkommunene. Disse ligger i Mohagen (Gran), Svingerud (Hole), Trollmyra (Jevnaker), Roa (Lunner), Sokna og Nes i Ådal (Ringerike). I tillegg har selskapet mottak av næringsavfall og farlig avfall. Fra 2014 produserer selskapet drivstoff i form av biogass (biometan) fra matavfall.

Selskapet har også ansvar for innsamling, behandling og etterbruk av kloakkslam fra kommunene Gran, Hole, Jevnaker og Lunner.

Oppgavene skal utføres i henhold til sentrale lover og bestemmelser samt gitte tillatelser fra Fylkesmannen og lokale forskrifter. Hovedkontor ligger på Bergermoen i Jevnaker kommune.

2 Generelt.

Etter styrets oppfatning gir det fremlagte årsregnskapet med resultatregnskap og balanse med tilhørende noter, en fyllestgjørende informasjon om driften i 2016 og om status ved årsskiftet. Det er grunnlag for fortsatt drift, og årsregnskapet for 2016 er satt opp etter denne forutsetning. Det er heller ikke etter regnskapsårets utgang, inntrådt forhold som etter styrets syn har betydning ved bedømmelsen av regnskapet. HRA defineres som et middels stort foretak.

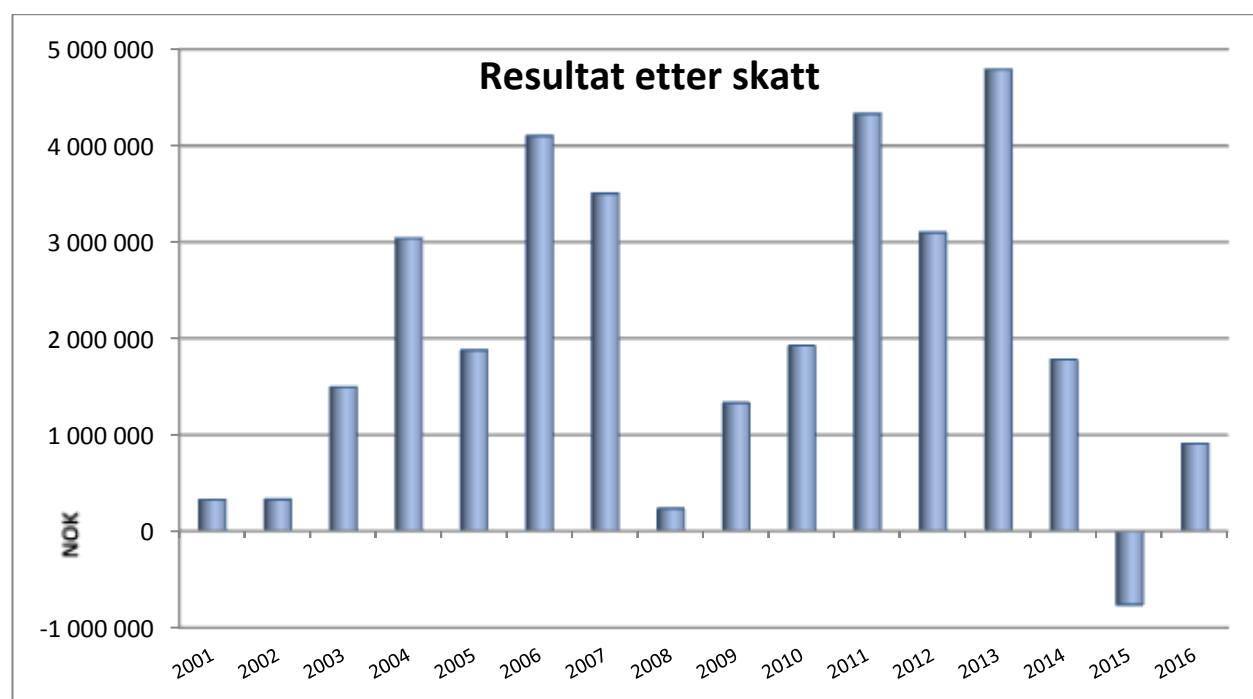
Det er krav om at selvkostberegninger brukes ved fastsettelse av renovasjonsgebyret. Vi har derfor lagt ”Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14)” til grunn for årets årsoppgjør. Dette gir et noe annet resultat enn ved bruk av norsk standard regnskap. Dette fremkommer i notene til regnskapet.

3 Økonomi

Resultatregnskapet

Omsetningen økte fra 110,3 mill. kroner i 2015 til 118,4 mill. kroner i 2016. Årsresultatet før skatt ble på 1,4 mill. kroner, og etter skatt ble ordinært resultat 0,9 mill. kroner.

Årets overskudd tilføres annen egenkapital.

Kontantstrømanalyse

Likviditetesendring fra operasjonell virksomhet var på 9,1 mill. kroner, og driftsresultatet var på 2,8 mill. kroner.

Likviditet

Selskapets kortsiktige gjeld var 20,5 mill. kroner pr. 31.12.2016. Dette utgjør 28,9 % av samlet gjeld, mot 29 % pr. 31.12.2015. Kortsiktig gjeld har gått ned med 15 %, mens sum gjeld er gått ned med 14%.

Likviditetsbeholdningen var 29,8 mill kroner pr. 31.12.2016. Dette er en nedgang på 3,9 mill. kroner fra 2015.

Soliditet

Totalkapitalen var ved utgangen av året 112,6 mill. kroner sammenlignet med 123,3 mill. kroner i 2015. Egenkapitalen utgjør 37 % av totalkapitalen. En oppgang på 4 %-poeng siste år.

Finansiell risiko

Låneopptak

HRA har en langsiktig gjeld til kredittinstitusjon på 47,9 mill. kroner.

Ca. 28 % av lånet er bundet til fastrente med fem års løpetid.

Tap på fordringer

Selskapet har store løpende kundefordringer, men basert på erfaring gjennom flere år ansees ikke fordringene å utgjøre noen stor risiko.

Likviditetsrisiko

Likvide midler er plassert i bank med flytende rente. Beløp pr. 31.12.2016 var 29,8 mill. kroner. Bankinnskudd varierer i takt med tidspunktene for fakturering.

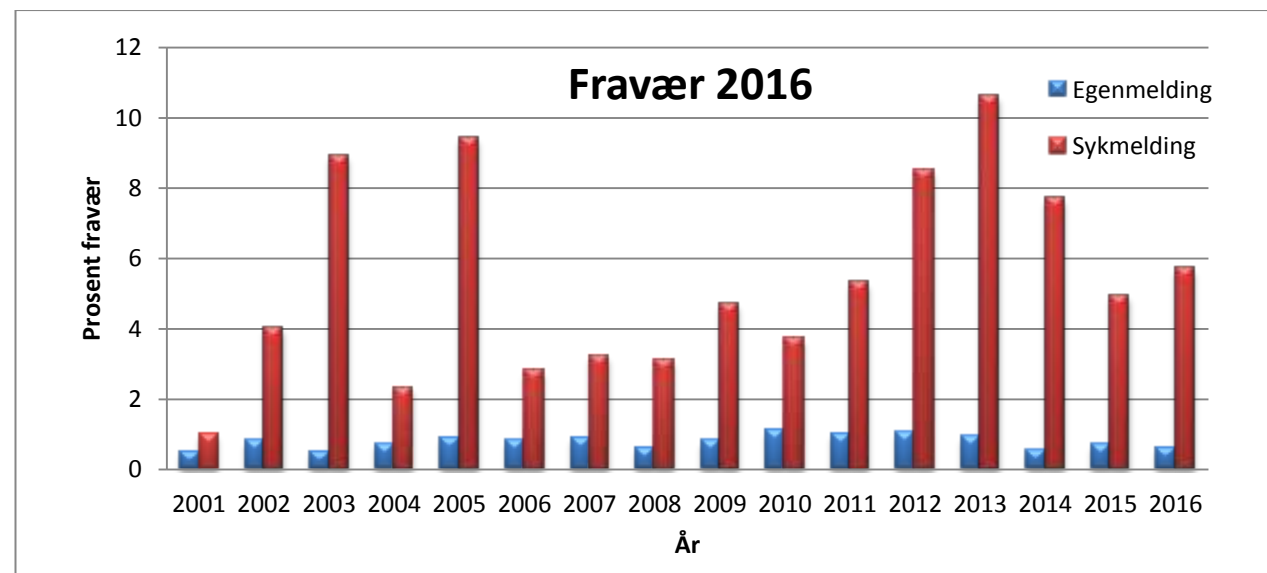
Variasjoner i markedet

Monopoldelen, husholdningsavfallet, er stabilt.

Når det gjelder avsetning av papir, papp, metall, trevirke og restavfall, har vi flerårige avtaler. Mottak av matavfall sikres gjennom avtaler. Normal avtaleperiode for større kontrakter er 3-5 år inkl. opsjonsår. Selskapet er opptatt av å trygge denne forsyningslinjen for å forsvare avholdte investeringer i et moderne produksjonsanlegg for biogass til drivstoff.

4 Miljørapportering

4.1 Arbeidsmiljø

Fravær med egenmelding er fortsatt lavt, og vi håper vi kan fortsette denne trenden.

Egenmeldinger utgjør 1,3 dager pr. person. Dette inkluderer ikke egenmelding ved syke barn. Samlet fravær pga. syke barn utgjør 30 dager. Fravær med sykmelding er på 5,69 %. Vi kan ikke se at det er noen spesielle sammenhenger mellom fravær og jobbsituasjon.

Bedriften har eget arbeidsmiljøutvalg, og har to verneombud for henholdsvis kontor og driftsmiljø. Bedriften har en stabil bemanning, og det er styrets oppfatning at arbeidsmiljøet er godt.

I samarbeid med Stamina Helse settes det årlig opp en virksomhetsplan for helse, miljø og sikkerhet. I 2016 har vi gjennomført:

- Helseundersøkelse av alle ansatte.
- Sørget for nødvendige vaksinasjoner.

Likestilling

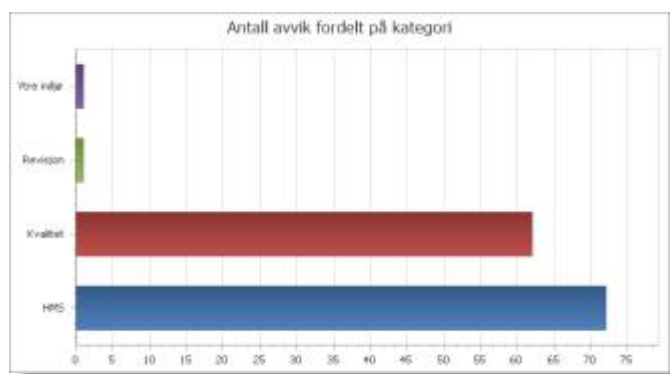
HRA har ni kvinner blant tjuetre ansatte (39 %).

Styret består av to kvinner og fire menn (33 %), 40% kvinneandel blant aksjonærvalgte styremedlemmer.

Diskriminering

Selskapet arbeider for å fremme diskrimineringslovens formål innenfor vår virksomhet. Aktivitetene omfatter blant annet rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter og tiltak for å unngå trakassering.

4.2 Registrerte avvik i ISO-systemet 2016

Alle avvik er lukket. Avvik ligger i ISO-databasen med forklaringer og tiltak.

4.3 Miljøaspekt er produkter/tjenester som kan påvirke det ytre miljø.

Vi har registrert 3 miljøaspekt med beskrivelse av miljøpåvirkning, status og betydning. Dette er utslipp til grunn og utslipp av drivhusgasser og lukt som bedriften følger spesielt opp i henhold til utslippstillatelser. Dette ligger lagret i ISO-databasen.

4.4 Skader og ulykker

Det er i 2016 registrert 1 fraværsskade. En medarbeider klemte fingeren når han bistod en kunde med å løfte ned en ovn fra henger. Det er gjort tiltak og avviket er lukket.

4.5 Råvarebruk og energi

Gass fra nedlagt deponi er energikilde til oppvarming av biogassprosessen og bygningsmasse. Gassuttaket fra deponiet er dalende og det er planlagt satt ned nye prøvebrønner i deponiet for å undersøke potensialet for å få ut mer gass. Miljø og energimessig et viktig tiltak. Resultatet vil foreligge 1. halvår 2017. Som reserveoppvarming brukes olje.

4.6 Utslipp av drivhusgasser

Metan fra nedlagt deponi som lekker ut mellom gassbrønnene på deponiet inneholder ca. 48 % metan (CH₄), ca. 50 % karbondioksid (CO₂), små mengder nitrogen og sporstoffer. Mengde som lekker ut er usikker og vanskelig å måle, men vi registrerer lekkasjeområder og utfører tiltak.

Biogass som prosesseres hos HRA, inneholder ca. 68 % metan og ca. 32 % karbondioksid. Ved ordinær drift er det bare utlekket metan fra deponiet som bidrar til drivhuseffekt. Karbondioksid som slippes ut fra deponi og biogassanlegget er inaturlig kretsløp. Metan fra utråtningstankene blir oppgradert til drivstoff for kjøretøyer. Avgassene fra forbrenningen er klimanøytrale og bidrar ikke til drivhuseffekten.

Gass fra brønner i deponiet og biogassanlegget i 2016:

Anlegg	Mengde biogass pr år i Nm ³	CO ₂ i tonn	Metan i Nm ³	
			til varme	til drivstoff
Deponibrønner	355658	147	414000	
Biogassanlegg	1954835	440		715063

4.7 Utslipp av luktenheter

Omfattende luktundersøkelse foretatt i 2016 viser en total reduksjon i luktutslipp fra Trollmyra siden målingene fra 2010. Det er likevel så stor påvirkning at omgivelsene er påvirket over utslippsgrensen satt i HRA's konsesjon. Lagertank for flytende gjødsel og omlasting restavfall er utpekt som hovedkilder. Tiltak mot dette er bestilt og vil bli gjennomført sommeren 2017.

Lukt fra biogassanlegget kan forekomme ved større driftsforstyrrelser.

Ved vanlig drift vil all ventilasjonsluft fra biogassanlegget renses gjennom biofiltre, og ikke spre lukt til naboområdene i vesentlig grad.

Kompostering av hageavfall og lagring av hogget trevirke kan også kunne skape lukt, men denne lukta vil av de fleste ikke bli karakterisert som sjenerende.

Vi arbeider videre med å redusere luktplager, og vi har etablert et system for innrapportering av luktplager. Alle kan via vår hjemmeside melde inn eventuelle luktplager.

4.8 Støy og støv

Det er ikke registrert noen støy eller støvplager fra anlegget.

4.9 Utslipp til vann

Vårt deponi ligger i en dødisgrop på en morenerygg og har dermed ikke rennende overflatevann inn eller ut av området. Alt vann som renner gjennom gammel fylling uten bunntetting, går ned i grunnvannet. Vi har flere prøvebrønner hvor det tas prøver to ganger pr. år. Brønner nærmest deponiet viser som ventet noe forurensning.

Uttak av prøver nedstrøms deponiet tas i dag ved grunnvannets utløp i Randselva og viser kun små spor av forurensning som ligger klart innefor de normer som gjelder. Aktiviteten i deponiet er nedadgående. Dette medfører at også forurensning til atmosfære og grunnvann er avtagende.

Fra og med 1998 er alt avfall deponert på bunntettet område med oppsamling og rensing av sigevann.

Sigevann blir kontrollert med hensyn på mengder og kjemisk innhold av forurensning.

Rapport vedrørende grunnvann og rensing av sigevann sendes Fylkesmannen årlig.

4.10 Farlig avfall/generell avfall fra egen bedrift

Egen bedrift har ingen produksjon som genererer farlig avfall. Annet avfall som oppstår blir sortert.

4.11 Transport og utslipp

Transport er en viktig og nødvendig del av avfallshåndteringen, og dette gir vanligvis utslipp av skadelige gasser som CO₂ og NO_x. Renovasjonsbilene som benyttes til innhenting av husholdningsavfallet går på klimanøytral biogass som er produsert av HRA og bidrar ikke til drivhuseffekten. Nye maskiner bestilles med siste motorteknologi.

4.12 Miljøstyring

Strategi og mål er beskrevet i selskapets strategiplan for 2016 - 2021. Informasjon, rutiner og prosedyrer er beskrevet i selskapets kvalitet og miljøsystem.

Det er etablert et web-basert ISO-system, basert på NS-ISO 9001 og NS-ISO 14001. Kiwa Teknologisk Institutt hadde oppfølgingsrevisjon av ISO-systemet i januar 2017.

4.13 Forebyggende tiltak, beredskap og varsling

ISO-systemet inneholder oversikt over miljøaspekter med tiltak og utbedringer.

Beredskapsplan ligger også i ISO-systemet med varslingsrutiner og dokumentasjon på gjennomført opplæring/øvelser.

4.14 Sikring av etterdrift av deponi

”Stiftelsen etterbruksfond for Trollmyra deponi” ble stiftet 24. januar 2008.

Stiftelsen har som formål å sikre etterdrift, samt bidra til ekstraordinær drift av Trollmyra deponi. Stiftelsen ble tilført kr.1.151.269,- i 2016.

4.15 Stikkprøver

Alle lass med restavfall til deponi blir kontrollert.

5 Utsiktene for 2017

HRA har som hovedoppgave å oppfylle sentrale krav til avfallshåndtering, samtidig som selskapet skal drive forretningsmessig forsvarlig innenfor den konkurranseutsatte delen av vår virksomhet.

Resultatregnskapet for 2016 gir et overskudd og budsjettet for 2017 er vedtatt med underskudd. HRAs renovasjonsgebyrer ble endret fra 2016 til 2017 og ligger fortsatt tilnærmet likt med sammenlignbare regioner.

Gjeldende avtaler for avsetning av restavfall og trevirke har medført langt hyppigere utkjøringer som igjen har bidratt til å holde lagrene ved Trollmyra nede. HRA vil fortsatt fokusere på stabile og gode logistikk løsninger som over tid også vil resultere i reduserte luktutslipp fra anlegget.

Produksjon av biodrivstoff i form av biogass har nå hatt to hele driftsår. Det har den første tiden vært en del utfordringer men produksjonen fremstår nå som mer stabil og vi ser frem til et godt driftsår i 2017. Over tid forventes noe bedre priser hva gjelder "gatefee" og gasspriser. Det er arbeidet målbevisst for å etablere et større nærmarked for biogass som drivstoff. Selskapet deltar aktivt i diverse fora for å fremme bruk av biogass, så som Oppland fylkeskommune, eierkommunene, Biogass Oslofjord, Avfall Norge og KS Bedrift.

Etter gode erfaringer på gjenvinningsstasjonene på Mohagen og Trollmyra vil HRA fortsette det økte fokuset på å oppgradere de resterende gjenvinningsstasjonene. Blant annet ved å videreføre tiltakene for å hindre innbrudd med tyveri og skadeverk gjennom bedret belysning, fysiske sperringer/gjerder samt videoovervåking.

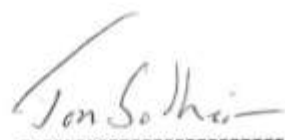
HRA er godt i gang med å implementere strategiplanen for 2016 – 2021 og har iverksatt konkrete handlinger for å styre mot målet om at hele 65 % av alle avfallsfraksjoner skal materialgjenvinnes innen 2030. Dette målet er forøvrig satt av EU og ratifisert av Norge. Det vil være kostnader ved å ta vare på miljøet og vi vil måtte investere for å nå målene.

Jevnaker, 4. april 2017

Ole Petter Løbben
Styreleder

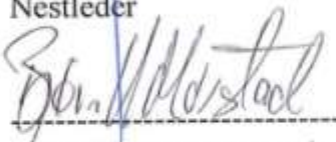
Signe von Streng
Nestleder

Tore Solheim
Styremedlem

Inger Staxrud
Styremedlem

Bjørn Haugen Morstad
Styremedlem

Joar Aalmo
Styremedlem
Ansatt valgt

Kjell Olav Kolrud
Daglig leder

Resultatregnskap

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

	Note	2016	2015
Driftsinntekter og driftskostnader			
Salgsinntekt	1, 2, 14	117 958 896	109 876 394
Annen driftsinntekt		412 160	401 508
Sum driftsinntekter		118 371 056	110 277 902
Varekostnad	3	66 502 252	66 956 456
Lønnskostnad	5	17 296 019	16 056 695
Avskrivning på driftsmidler	7, 8	12 829 800	10 884 034
Annen driftskostnad	5	18 972 978	15 278 817
Sum driftskostnader		115 601 050	109 176 001
Driftsresultat		2 770 006	1 101 900
 Finansinntekter og finanskostnader			
Annen renteinntekt		203 534	365 850
Annen finansinntekt		43	329
Annen rentekostnad		1 586 015	2 101 088
Annen finanskostnad		0	35 938
Resultat av finansposter		-1 382 439	-1 770 847
Ordinært resultat før skattekostnad		1 387 567	-668 947
Skattekostnad på ordinært resultat	11	481 457	90 748
Årsresultat		906 110	-759 695
 Overføringer			
Overført annen egenkapital		906 110	-759 695
Sum overføringer	9	906 110	-759 695

Balanse

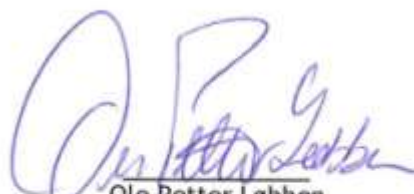
	Note	2016	2015
Eiendeler			
Immaterielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	11	928 277	1 286 123
Sum immaterielle eiendeler		<u>928 277</u>	<u>1 286 123</u>
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	7, 8	18 182 558	21 071 558
Maskiner og anlegg	7, 8	48 426 000	54 321 000
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	7, 8	1 596 000	1 170 000
Sum varige driftsmidler		<u>68 204 558</u>	<u>76 562 558</u>
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	15	279 215	232 958
Obligasjoner og andre fordringer	1, 8, 14	2 417 229	0
Sum finansielle anleggsmidler		<u>2 696 444</u>	<u>232 958</u>
Sum anleggsmidler		<u>71 829 279</u>	<u>78 081 639</u>
Omløpsmidler			
Varer			
Lager av varer og annen beholdning	1, 4	24 990	86 772
Sum varer		<u>24 990</u>	<u>86 772</u>
Fordringer			
Kundefordringer	1, 8	7 276 283	7 346 380
Andre kortsiktige fordringer		3 588 408	4 115 485
Sum fordringer		<u>10 864 691</u>	<u>11 461 864</u>
Bankinnskudd, kontanter o.l.			
Bankinnskudd, kontanter o.l.	12	29 849 533	33 699 713
Sum bankinnskudd, kontanter o.l.		<u>29 849 533</u>	<u>33 699 713</u>
Sum omløpsmidler		<u>40 739 214</u>	<u>45 248 350</u>
Sum eiendeler		<u>112 568 493</u>	<u>123 329 989</u>

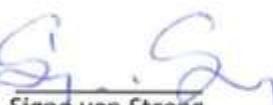
Balanse

Egenkapital og gjeld	Note	2016	2015
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital	9, 10	3 862 000	3 862 000
Sum innskutt egenkapital		3 862 000	3 862 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	1, 9	37 767 770	36 861 659
Sum opptjent egenkapital		37 767 770	36 861 659
Sum egenkapital		41 629 770	40 723 659
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	1, 15	2 105 656	1 567 706
Andre avsetninger for forpliktelser	6	375 000	375 000
Sum avsetning for forpliktelser		2 480 656	1 942 706
Annen langsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	8	47 932 692	56 455 000
Øvrig langsiktig gjeld	14	0	91 537
Sum annen langsiktig gjeld		47 932 692	56 546 537
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		12 153 343	11 228 371
Betalbar skatt	11	123 611	0
Skyldig offentlige avgifter		1 095 954	1 006 752
Annen kortsiktig gjeld		7 152 468	11 881 964
Sum kortsiktig gjeld		20 525 375	24 117 087
Sum gjeld		70 938 723	82 606 330
Sum egenkapital og gjeld		112 568 493	123 329 989

Jevnaker, 04.04.2017

Styret i Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

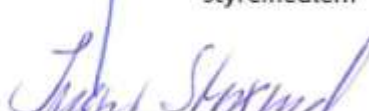

Ole Petter Løbben
styreleder

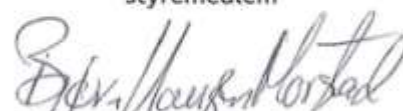

Signe von Streng
nestleder

Tore Solheim
styremedlem

Joar Aalmo
styremedlem

Kjell Olav Kolrud
daglig leder

Inger Staxrud
styremedlem

Bjørn Haugen Mørstad
styremedlem

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2016

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Selvkostprinsippet

Etter Forurensningsloven § 34 og Avfallsforskriften § 9-10 plikter HRA, som interkommunalt aksjeselskap, å påse at renovasjonstjenester dekkes etter selvkostprinsippet for monopolvirksomheten.

Ifølge Forurensningsforskriften § 11-1 må HRA forholde seg til forskriftens rammer for gebyrberegning.

De regnskapsmessige konsekvenser etter selvkostprinsippet er innarbeidet i resultatregnskapet.

Viser for øvrig til note 14.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er likestilte kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av rentendring.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Kortsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av rentendring.

Driftsinntekter

Salgsinntekter inntektsføres i takt med levering.

Annen driftsinntekt omfatter leieinntekter.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler avskrives lineært over forventet økonomisk levetid.

Varer

Varer er oppført i balansen til anskaffelseskost.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til påregnelig tap.

Miljøforpliktelser

Det er opprettet en egen stiftelse som har som formål å sikre etterdrift av Trollmyra deponi.

Stiftelsen tilføres årlige midler gjennom innkreving av gebyr.

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

Skatter

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter periodens betalbare skatt som blir utlignet og forfaller til betaling i neste regnskapsår i tillegg til endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet etter gjeldende skattesats ved utgangen av regnskapsåret. Beregningen er foretatt på grunnlag av skattereduserende og skatteøkende midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier.

Selskapets virksomhet knyttet til innsamling, deponering og energigjenvinning av husholdningsavfall defineres som monopolvirksomhet og er unntatt fra beskatning.

Selskapet forventer positiv fremtidig inntjening på næringsdelen og forventer at det vil dekke balanseført utsatt skattefordel.

Pensjoner

Selskapets pensjonsansvar i forhold til den ordinære tjenstepensjonsordningen er dekket gjennom Kommunal Pensjonskasse (KLP). Selskapets ansatte gis rett til definerte fremtidige pensjonsytelser. Pensjonsytelsene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår og lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder.

I tillegg til den ordinære tjenstepensjonsordningen kommer ytelser i form av avtalefestet pensjon (AFP) til aldersgruppen fra 62 til 64 år. AFP behandles som en ytelsesbasert pensjonsordning og er dekket gjennom Kommunal Pensjonskasse (KLP). Selskapets ansatte gis rett til definerte fremtidige pensjonsytelser. Pensjonsytelsene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår og lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder. Se note 15.

Note 2 Salgsinntekter

Selskapets salgsinntekter er i sin helhet knyttet til kjerneområdet innsamling, sortering, lagring, bearbeiding og videresalg av avfall. Salgsinntektene kommer hovedsakelig fra kommunene Gran, Jevnaker, Ringerike, Hole, Lunner, Oslo, Valdres og Gjøvik.

Salgsinntekter fordeler seg på følgende poster:

	2016	2015
Næringsavfall	8 564 665	6 889 327
Deponiavgift stat, næringsavfall	0	0
Husholdningsavfall	72 288 597	69 400 561
Inntektsregulering Selvkost	2 489 347	3 593 720
Gjenvinningsstasjoner	4 566 231	3 311 708
Deponiavgift stat, gjenvinningsstasjoner	0	0
Salg fraksjoner	13 674 299	10 993 329
Matavfall	4 867 558	5 422 439
Slam	8 073 384	8 251 688
Øvrige salgsinntekter	3 434 815	2 013 622
Sum salgsinntekter	117 958 896	109 876 394

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

Note 3 Sammenslåtte poster

Posten direkte driftskostnad er slått sammen av:

	2016	2015
Drift av deponi og energigjennvinning	7 465 472	6 782 321
Drift av gjenvinningsstasjon	10 998 740	12 667 088
Renovasjon	35 861 272	35 659 952
Restavfall til energigjenvinning	10 583 582	10 989 584
Drift av biogassanlegg	1 593 185	857 511
Sum direkte driftskostnader	66 502 251	66 956 457

Note 4 Varer

Posten varer i balansen består av:

	2016	2015
Innkjøpte ferdigvarer	24 990	86 772

Note 5 Ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.v.

Lønnskostnader består av følgende poster:

	2016	2015
Lønninger	12 879 032	11 562 112
Folketrygdavgift	2 049 340	1 813 643
Pensjonskostnader	1 908 176	2 156 200
Andre ytelser	459 471	524 740
Sum lønnskostnader	17 296 019	16 056 695
Gjennomsnittlig antall årsverk	22	21

Godtgjørelser	Daglig leder	Styret
Lønn	952 092	0
Annen godtgjørelse	141 492	294 333

Det foreligger ikke avtaler om godtgjørelser utover ordinær lønn til ledende personer.

Selskapet har etablert Obligatorisk Tjenstepensjon i samsvar med lovens krav.

Revisor

Kostnadsført revisjonshonorar for 2016 utgjør kr 187 003. I tillegg kommer andre tjenester fordelt på følgende ytelser:

Teknisk bistand årsregnskap og likningspapirer	19 980
Annen revisjonsrelatert bistand	191 164
Sum	211 144

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

Note 6 Miljøfond

Det er i 2016 ikke avsatt noe beløp til miljøfond. Avkastning av fondet skal benyttes til å støtte miljøtiltak i HRA's virkeområde. Fondet utgjør kr 375 000.

Note 7 Varige driftsmidler

	Tomter, bygn.m.v.	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre, inventar m.v.	Sum
Anskaffelseskost 01.01	55 642 240	93 039 941	2 821 764	151 503 945
Årets tilgang	302 626	3 136 774	1 032 401	4 471 801
Årets avgang	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12	55 944 866	96 176 715	3 854 165	155 975 746
Akkumulerte av- og nedskrivninger pr 01.01.	34 570 682	38 718 941	1 651 764	74 941 388
Tilbakeførte avskrivninger på avgang	0	0	0	0
Akkumulerte av og nedskrivninger pr 31.12.	37 762 308	47 750 714	2 258 165	87 771 188
Balanseført verdi pr 31.12	18 182 558	48 426 000	1 596 000	68 204 558
Årets avskrivninger	3 191 626	9 031 773	606 401	12 829 800
Årets nedskrivninger	0	0	0	0

Hvert enkelt driftsmiddel vurderes særskilt og avskrives etter en lineær avskrivningsplan basert på antatt levetid. Bygninger avskrives med 5-20%, maskiner og anlegg avskrives med 10-30% og driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner og lignende avskrives med 15-30%.

Note 8 Fordringer, gjeld/pantstillelser og garantier

	2016	2015
Fordringer som forfaller senere enn ett år etter regnskapsårets slutt	0	0
Den del av gjelden som forfaller mer enn fem år etter regnskapsårets slutt		
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 125 000	5 625 000
Gjeld sikret ved pant		
Gjeld til kredittinstitusjoner	47 932 692	56 455 000
Balanseført verdi av eiendeler stilt som sikkerhet		
Kundefordringer	7 276 283	7 346 380
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	18 182 558	21 071 558
Maskiner og anlegg	48 426 000	54 321 000
Driftsløsøre, inventar og lignende	1 596 000	1 170 000
Sum	75 480 841	83 908 938

I tillegg er leierett i gnr. 94, bnr. 8 i Ringerike kommune pantsatt.

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

Note 9	Egenkapital	Aksjekapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital pr. 31.12.2015		3 862 000	36 861 659	40 723 659
Årets resultat			906 110	906 110
Egenkapital pr. 31.12.2016		3 862 000	37 767 770	41 629 770

Note 10 **Antall aksjer, aksjeeiere m.v.**

Selskapets aksjekapital, kr 3 862 000, er fordelt på 3 862 aksjer, hver pålydende kr 1 000,-.

Selskapets aksjonærer er:	Antall aksjer:	Eierandel:
Hole kommune	309	8 %
Ringerike kommune	1 776	46 %
Jevnaker kommune	425	11 %
Lunner kommune	541	14 %
Gran kommune	811	21 %

Note 11 **Skatter**

Spesifikasjon av midlertidige forskjeller/utsatt skatt

	31.12.2016	31.12.2015	Endring
Anleggsmidler	-352 773	1 895 069	2 247 842
Omløpsmidler	-1 409 392	-1 230 096	179 296
Gjeld og avsetninger	-2 480 656	-1 942 706	537 950
Ligningsmessig underskudd til fremføring	0	-4 241 759	-4 241 759
Midlertidige forskjeller som ikke kan utlignes	375 000	375 000	0
Beregningsgrunnlag utsatt skatt	-3 867 821	-5 144 492	1 276 672
Utsatt skattefordel/utsatt skatt, 24 % og 25 %	-928 277	-1 286 123	357 846

Spesifikasjon av beregningsgrunnlag for betalbar skatt

Regnskapsmessig resultat før skatt	1 387 567
Permanente forskjeller	383 546
Endring midlertidige forskjeller	2 965 088
Sum	4 736 201
Fremførbart ligningsmessig underskudd fra tidligere år	-4 241 759

Beregningsgrunnlag for betalbar skatt	494 443
---------------------------------------	---------

Spesifikasjon av skattekostnad

Betalbar skatt	123 611
Endring utsatt skatt	357 846
Skattekostnad	481 457

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

Note 12 Bundne midler

I posten bankinnskudd og kontanter inngår bundne bankinnskudd med kr 566 139.

Note 13 Leieavtaler

Selskapet leier avfallsdeponeringsplass i Ringerike kommune frem til 17.01.2036. Leiebeløpet for 2016 utgjør kr 234 380.

Note 14 Regnskapsposter fordelt på virksomhetsområder

	Monopol	Næring	Sum
Driftsinntekter	83 739 690	34 631 367	118 371 057
Driftskostnader	-83 075 975	-32 525 075	-115 601 050
Driftsresultat	663 715	2 106 292	2 770 007
Netto finansposter	-1 026 485	-355 954	-1 382 439
Resultat før skattekostnad ifølge resultatregnskap	-362 771	1 750 338	1 387 567
Tilbakeført finansposter på monopolvirksomhet	1 026 485		
Beregnet normalavkastning på monopolvirksomhet	-663 715		
Beregnet resultat monopolvirksomhet etter selvkostprinsippet	0		
Gjeld til abonnenter etter selvkost pr 01.01.2016	-91 537		
Årets beregnede underskudd selvkost, inntektsført	2 489 347		
Beregnete renter	19 419		
Fordring på abonnenter etter selvkost pr 31.12.2016	2 417 229		

HRA må forholde seg til selvkostprinsippet for monopolvirksomheten, dette omfatter innsamling og behandling av husholdningsavfall. Etter selvkostprinsippet tas det utgangspunkt i resultat før finansposter, men etter fradrag for beregnet avkastning av bokførte verdier på driftsmidler. Eventuelt overskudd etter selvkostprinsippet tilbakeføres som en inntektsreduksjon og overføres selvkostfond. Tilbakebetaling skal foretas over en periode på 3-5 år. Eventuelt underskudd etter selvkostprinsippet registreres som en inntektsøkning som også registreres mot selvkostfond. Innkreving foretas gjennom økte gebyrer over en periode på 3-5 år. Det beregnes renter av selvkostfond. For 2016 er det krevd inn ca kr 2 489 347 for lite i gebyrer på monopolvirksomheten. For tidligere år er det krevd inn ca kr 91 537 for mye i gebyrer, slik at ved utgangen av 2016 utgjør fordring på abonnenter med kr 2 417 229.

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

Note 15 Pensjonsforpliktelser

Økonomiske forutsetninger:

Selskapets pensjonsforpliktelser er aktuarmessig beregnet pr. 31.12.16. Årets pensjonskostnaden inngår i resultatregnskapet under lønn og andre personalkostnader. Ved beregning er det lagt til grunn følgende forutsetninger:

	31.12.2016	31.12.2015
Årlig avkastning	3,60 %	3,30 %
Diskonteringsrente	2,60 %	2,70 %
Lønnsregulering	2,50 %	2,50 %
Årlig vekst i grunnbeløp	2,25 %	2,25 %
Forventet pensjonsregulering	1,48 %	1,48 %

	31.12.2016	31.12.2015	Endring
	Sikret	Sikret	
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	24 766 765	23 040 458	1 726 307
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	-18 421 411	-16 693 062	-1 728 349
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-4 239 698	-4 779 691	539 993
Balanseført netto pensjonsforpliktelse	2 105 656	1 567 706	537 951
Herav balanseført arbeidsgiveravgift	260 208	193 731	66 478

Årets pensjonskostnad fremkommer slik:

Innbetalt til KLP	1 574 073
Ansattes trekk	-203 847
Endring pensjonsforpliktelse	537 951
Sum	1 908 177

Egenkapitalinnskudd i KLP er oppført som finansiell eiendel i balansen med kr 230 958.
 Årets innskudd utgjør kr 46 257.

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

KONTANTSTRØMANALYSE

2016

2015

<u>Likvider tilført/brukt på virksomheten:</u>			
+/-	Tilført fra årets aktivitet 1)	14 217 367	10 215 087
+/-	Endring i lager, debitorer og kreditorer	1 056 851	144 552
	Endring i andre tidsavgrensningsposter	-6 130 290	2 673 220
=	Netto likviditetsendring fra virksomheten (A)	9 143 928	13 032 859
<u>Likvider tilført/brukt på investeringer</u>			
-	Investering i anleggsmidler	-4 471 801	-4 709 556
+	Salg av varige driftsmidler	0	0
=	Netto likviditetsendring fra investeringer (B)	-4 471 801	-4 709 556
<u>Likvider tilført/brukt på finansiering</u>			
+	Opptak av ny gjeld	0	20 000 000
-	Nedbetaling av gjeld	-8 522 308	-20 140 004
=	Netto likviditetsendring fra finansieringer (C)	-8 522 308	-140 004
A+B+C	Netto endring i likvider gjennom året	-3 850 181	8 183 299
	Likviditetsbeholdning 01.01.	33 699 713	25 516 414
=	Likviditetsbeholdning 31.12.	29 849 533	33 699 713
1) Dette tallet fremkommer slik:			
	Resultat før skatt	1 387 567	-668 947
-	Gevinst/+ tap v/driftsmidler	0	0
+	Ordinære avskrivninger	12 829 800	10 884 034
+	Nedskrivning driftsmidler	0	0
-	Betalte skatter	0	0
=	Tilført fra årets aktivitet	14 217 367	10 215 087

Uavhengig revisors beretning

Til generalforsamlingen i Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS' årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den andre informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik

intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i

regnskapet, eller, dersom slike tilleggssopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggssopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Gjøvik, 5. april 2017
BDO AS

Olav Velure
statsautorisert revisor

HADELAND OG RINGERIKE AVFALLSSELSKAP AS OPPSUMMERING 2016

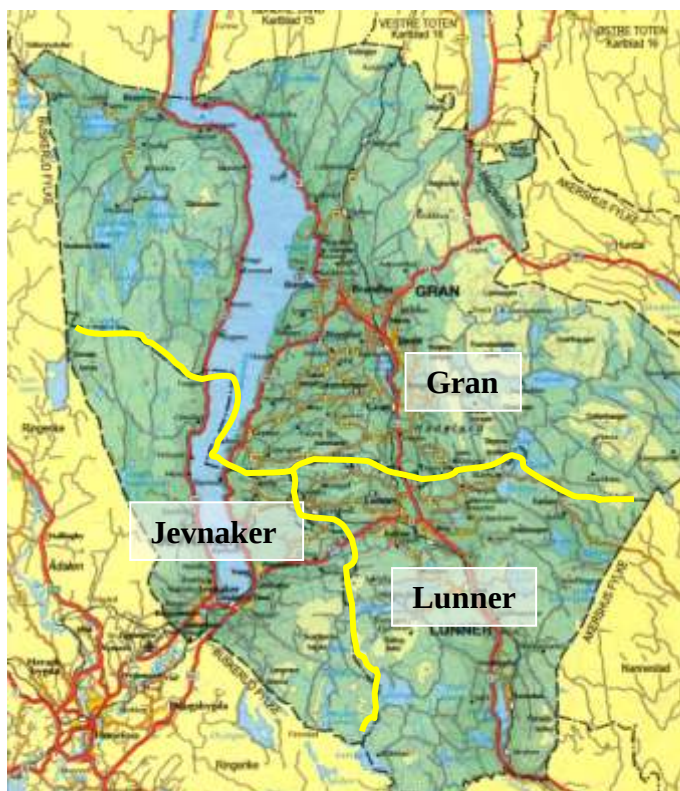
1 Generalforsamling og styre for HRA AS:

Generalforsamling. Ordførere i eierkommunene.

Navn:	Kommune:	Tidsrom:
Willy Westhagen	Gran	01.01 – 31.12
Harald Tyrdal	Lunner	01.01 – 31.12
Lars Magnussen	Jevnaker	01.01 – 31.12
Kjell B. Hansen	Ringerike	01.01 – 31.12
Per Berger	Hole	01.01 – 31.12

Styret

Ole Petter Løbben	Ringerike	Styreleder	01.01 – 31.12
Signe von Streng	Jevnaker	Nestleder	01.01 – 31.12
Tore Solheim	Hole	Styremedlem	01.01 – 31.12
Inger Staxrud	Gran	Styremedlem	27.04 – 31.12
Leif Kristian Alm	Gran	Styremedlem	01.01 – 27.04
Bjørn Haugen Morstad	Lunner	Styremedlem	01.01 – 31.12
Joar Aalmo	Ansatt rep.	Styremedlem	01.01 – 31.12

HRA's avfallsregion

Våre eierkommuner i
Oppland:

Gran, Jevnaker og Lunner

Våre eierkommuner
i Buskerud:

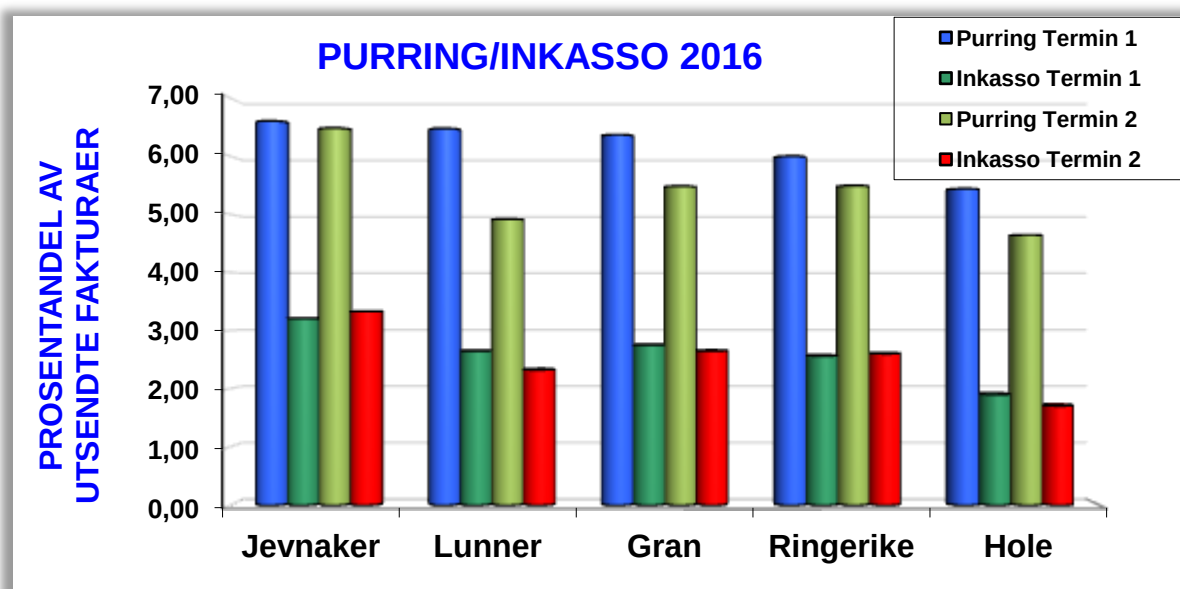
Hole og
Ringerike

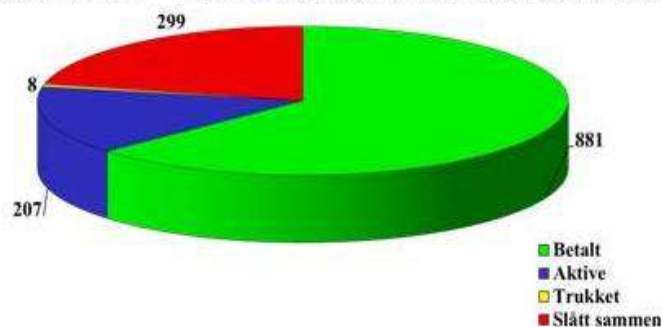
2 Administrasjon, kontor, eiendom

HRA fakturerer selv alle sine abonnenter. Fakturering skjer med to terminer pr. år, og utgjør ca. 53.000 fakturaer pr. år. Det er inngått avtale med Argus Kreditt på Hønefoss, som overtar innkreving av manglende innbetalinger, etter at første purring er sendt fra HRA.

Det er viktig at vi har gode rutiner omkring innkreving av gebyr, og at abonnentene får en korrekt oppfølging ved manglende betaling.

HRA AS – 1395 stk. inkassosaker i 2016

Vi tilbyr AvtaleGiro, eFaktura og EHF Faktura til våre abonnenter.

Miljøfyrtårn

En av HRAs medarbeidere er godkjent som sertifisør av bedrifter som vil bli Miljøfyrtårnbedrift. Vi har avtaler med våre eierkommuner om at de kan bruke HRA til slike oppdrag. I alt 9 bedrifter/institusjoner er resertifisert av HRA i 2016.

Utleie lokaler/tomt.

- Norsk Gjenvinning AS leier areal til sortering av næringsavfall.
- RenoNorden AS leier kontorer, spiserom og dusj/garderobe.

Informasjon

HRA er etablert på nettstedet www.hra.no.

Her kan abonnentene finne informasjon om HRA, sortering, ruteopplysninger mm.

3 Skoleprosjekt

Det er viktig å få kontakt med skoler og barn vedrørende informasjon omkring avfall, gjenvinning og miljø.

På landsbasis har stiftelsen LOOP tilbudt et skoleprosjekt tilpasset forskjellige klassetrinn. HRA har satt av ressurser til dette arbeidet, og vi har sendt innbydelse til alle 4. klasser i regionen. HRA dekker kostnader til busstransport til alle elevene, noe som fører til god deltagelse. I 2016 har vi hatt 639 elever på besøk.

Tilbudet vårt består av utsendelse av arbeidshefter til klassene og et besøk på Trollmyra med omvisning, informasjon, boller og juice.

Skal opplegget gi resultater, kreves det forberedelser både fra skolene og HRA.

Opplegget tar mye tid, men vi mener investeringen er fornuftig på kort og lang sikt.

Vi har fått gode tilbakemeldinger fra skolene.

Oversikt over besøk:

År	Skoler	Klasser	Elever	Lærere
2004	18	27	514	42
2005	16	23	423	41
2006	21	32	567	48
2007	14	16	307	31
2008	22	29	518	49
2009	22	29	538	50
2010	25	36	675	64
2011	27	38	638	75
2012	25	39	693	63
2013	23	41	635	60
2014	25	33	694	57
2015	25	36	645	62
2016	24	33	639	71
Sum	287	412	7486	713

4 Kontakt utad

Foredrag/informasjon

HRA deltok også i 2016 i juryen ved ”Gründercamp – Grønt og Genialt!” som arrangeres av Ungt Entreprenørskap Oppland. Det dukker stadig opp ønsker om besøk på Trollmyra ofte i kombinasjon foredrag.

HRA har hatt et godt samarbeid med media og har versert i diverse artikler av informativ karakter i løpet av 2016.

Messedeltakelse

HRA deltok også i 2016 på Ringeriksdagen i Hønefoss med egen stand. Mange av våre abonnenter kom innom standen for en hyggelig prat.

HRA's hjelpsomme representanter på Ringeriksdagen 2016

5 Diverse anlegg

Deponiet

Deponiet ved HRA på Trollmyra ble nedlagt i forbindelse med deponiforbudet i 2009. Etter denne dato er alt utsortert restavfall fra husholdningene og næringslivet levert til energigjenvinning.

Et mindre deponi tar imot inerte masser.

Renseanlegg for sigevann fra deponiet

Eget renseanlegg tar hånd om sigevannet fra deponiet. Renseanlegget er et biologisk anlegg med infiltrasjon i umettet sandsone over grunnvannet.

Biogassanlegg

Den beste utnyttelsen av matavfallet, både økonomisk og miljømessig, er produksjon av biogass til drivstoff. Oppgradering av biogassanlegget for produksjon av drivstoff var ferdig i 2014. HRA leverer miljøvennlig og klimanøytralt drivstoff til egne renovasjonsbiler foruten busser og renovasjonsbiler i Oslo-området. Biogassanlegget har kapasitet til å prosessere 20.000 tonn årlig.

Overskudd fra biogassanlegget, biorest (råtnerest), er godkjent av Mattilsynet som biogjødsel og benyttes av landbruket. Biogjødsel har mange miljømessige fordeler sammenlignet med tradisjonell fullgjødsel.

Deponigassanlegg

Vi pumper ut gass fra 30 brønner i deponiet. Denne gassen inneholder ca. 48 % metan. All metangass fra deponiet blir brukt til prosessvarme og til husoppvarming. Biogass fra matavfall blir til klimanøytralt drivstoff.

Produksjon av flis til brensel

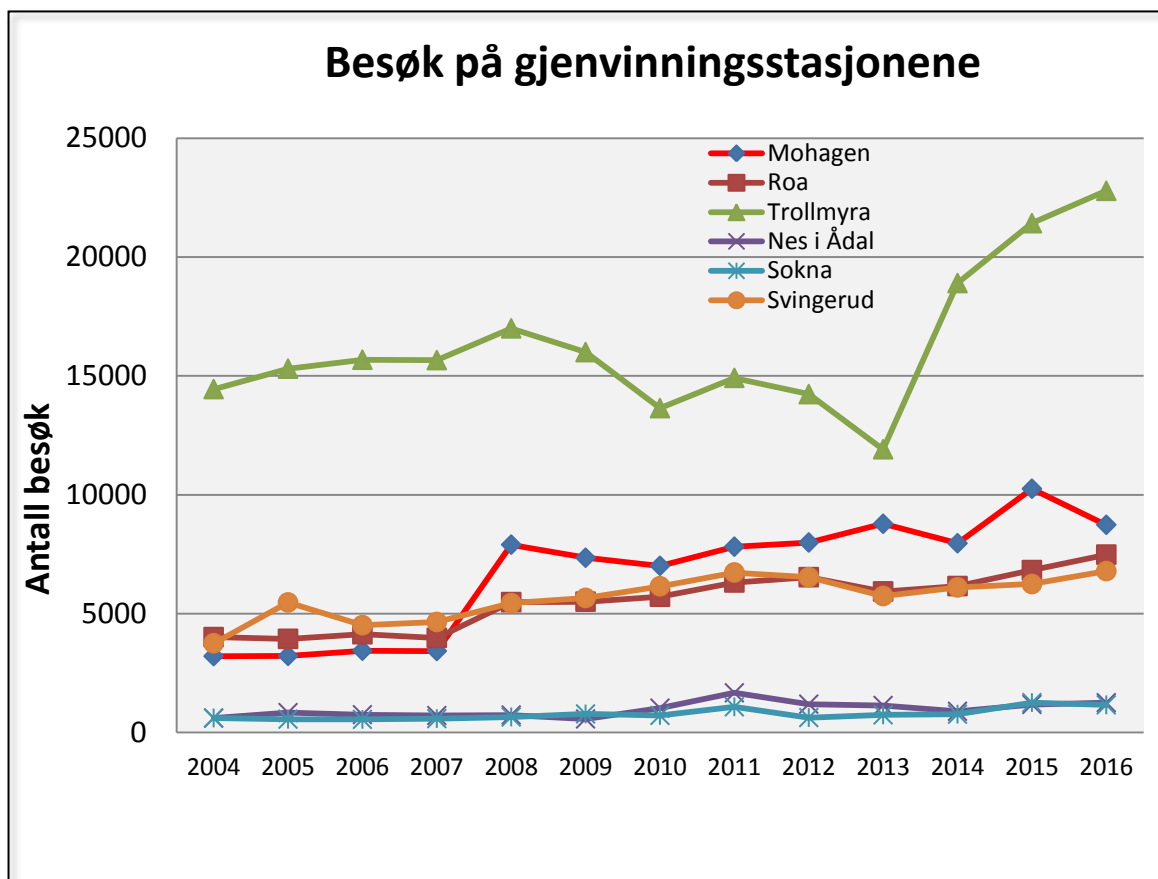
Behandling av trevirke/rivningsvirke ble i 2016 utført av Lindum AS.

6 Gjenvinningsstasjoner

Følgende gjenvinningsstasjoner er i drift:

Navn:	Sted:	Kommune:	Oppstartet:
Mohagen gjenv.st. NY	Jaren	Gran	Sep 2015
Lunner gjenv.st.	Roa	Lunner	Jun 1994
Trollmyra gjenv.st.	Bergermoen	Jevnaker	Des 1994
Hole gjenv.st.	Svingerud	Hole	Mai 1995
Nes gjenv.st.	Nes i Ådal	Ringerike	Nov 2000
Sokna gjenv.st.	Sokna	Ringerike	Des 2003

Stasjonene rustes opp etter hvert for å imøtekomme stadig skjerpede krav fra sentrale myndigheter med tanke på kildesortering og materialgjenvinning, samt gjøre det enkelt og greit for brukerne og operatørene. Alle stasjonene har portable elektroniske betalingsterminaler. Systemet gir god oversikt, mulighet for kortbetaling og produserer regnskapstall rett inn i vårt økonomisystem. Alle stasjonene benytter nettbrett for bedre kommunikasjon med hovedkontoret på Trollmyra.

Totalt antall besøk i 2016 var 48.202.

Mottakere av sorterte fraksjoner i 2016

Type:

Papir/drikkekartonger
Glass/småmetaller
Klær
Metaller
Trevirke
Farlig avfall
Blybatterier
Elektrisk/elektronisk avfall
Næringsselektro
Plastfolie
Papp
Plastemballasje
Restavfall til energi
Næringsavfall
Matavfall
Hageavfall
Gips

Mottaker:

Norsk Gjenvinning
SYKLUS
UFF
Hellik Teigen
Lindum AS
Renor
Vestfold Metall
ERP Norway
Renas
Norsk Gjenvinning
Norsk Gjenvinning
Grønt Punkt Norge
Norsk Gjenvinning
Norsk Gjenvinning
HRA
HRA
Gips Recycling Norway

Sted:

Oslo
Fredrikstad
Oslo
Hokksund
Drammen
Aurskog
Tønsberg
Oslo
Oslo
Oslo
Trondheim
Oslo
Oslo
Oslo
Oslo
Jevnaker
Jevnaker
Gjøvik

7 Kildesorteringssystem

Regionen har ca. 28.000 abonnement inne på systemet med kildesortering.

Alle abonnenter skal sortere sitt avfall i fire avfallstyper:

- Matavfall, papir/drikkekartonger, plastemballasje og restavfall.

Basert på analyser er det foretatt en beregning som gir følgende hovedresultat:

61 % av matavfall blir riktig sortert

83 % av papiravfall blir riktig sortert

43 % av plastemballasje blir riktig sortert

45 % av glass- og metallemballasje blir riktig sortert

Analysene viser at det er et potensiale for å øke effektiviteten av dagens kildesorteringsløsninger, spesielt for matavfall hvor 39 % fortsatt havner i restavfallet. Det er lavt innslag av feilsorteringer i kildesortert matavfall. Det er også potensiale for å øke gjenvinningsgraden for papir, plast-, glass- og metallemballasje.

Typisk plastemballasje fra husholdningene

8 Produksjon av kompost og jord.

Vi produserer jordblandinger basert på hageavfalls-kompost. Vi har stått for produksjonen i egen regi, men merkevaren lages på lisens fra Høst AS.

Opplasting av ferdig jord på Trollmyra.

9 Behandling av kloakkslam

HRA AS har siden 2001 hatt avtale med Gran, Lunner, Jevnaker og Hole om transport og behandling av kloakkslam fra renseanleggene. I tillegg har vi ansvar for behandling av septikslam fra de samme kommunene. All behandling skjer på Monserud RA i Ringerike. Ringerike kommune og HRA har sammen en avtale med Høst AS om sluttbruk av godkjent slam. Det ble i 2016 levert 22.970 tonn fortykket slam, og 1056 tonn septikslam til Monserud.

Avfallsmengder i tonn pr. år. Alle mengder i tonn.

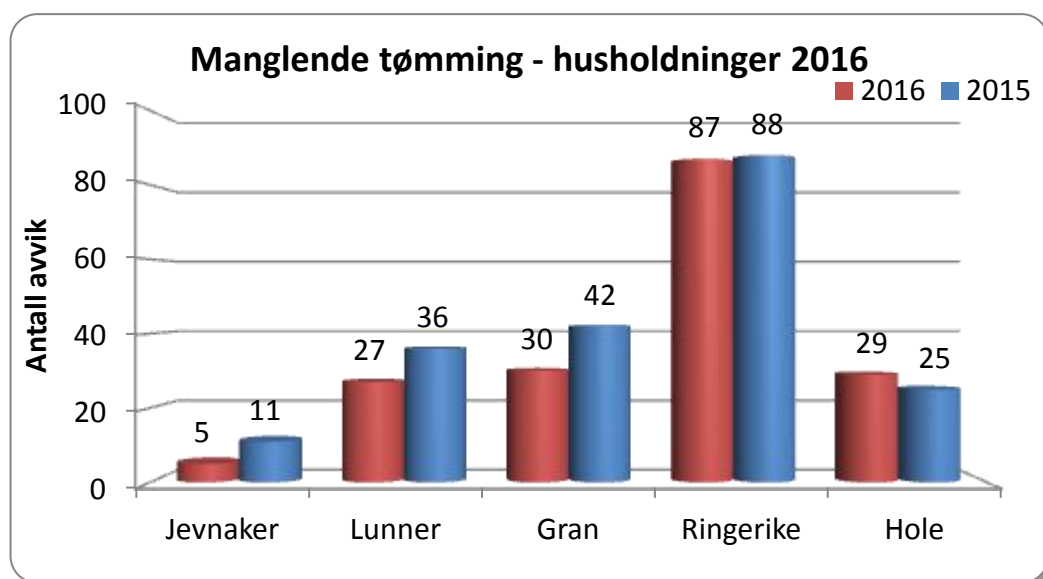
Type avfall	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Restavfall, grønn dunk	8574	8522	8413	8638	8714	8882	8595
Restavfall, levert gj.v.st.	3063	4010	4600	3764	3948	4184	4034
Matavfall, brun dunk	5032	4669	4841	4520	3966	3964	4062
Matavfall fra andre	9867	10255	6135	2250	1703	3419	3312
Papir	3344	3205	3695	3952	3996	4199	3900
Brunt papir (papp)	2200	2003	2699	2554	2690	2356	2421
Restav. fra HRA til sortering	596	742	657	531	564	1019	1972
Slam fra sandfang	646	894	1581	503	743	1165	866
Glass + metallemballasje	567	711	578	615	611	623	623
Metaller fra HRA	2045	1989	1958	1760	1603	1737	1825
EE-avfall HRA	697	442	736	754	661	666	845
Næringsselektro HRA	301	706	483	222	232	196	156
Asbest	74	72	51	78	36	65	68
Trevirke/rivningsvirke	7799	5558	5670	6095	5752	5484	5419
Farlig avfall	230	272	156	163	167	137	115
Store batterier	101	107	43	71	78	87	82
Gips fra HRA	233	284	310	263	198	110	7
Hageavfall	2435	2555	4213	4582	3745	3507	2367
Plastfolie	228	230	353	475	456	470	443
Klær	8	8	8	45	54	64	74
Impregnert trevirke, levert	812	805	644	847	1146	638	716
Plastemballasje hushold.	702	673	581	575	522	542	468
Restavfall til deponi	4273	3545	1294	1588	611	746	593
Restavfall Norsk Gjenvinning	6011	6116	7522	8825	7143	6400	4144
Metaller Norsk Gjenvinning	0	0	0	442	221	278	467
EE-avfall Norsk Gjenvinning	0	0	0	13	11	10	14
Trevirke Norsk Gjenvinning	1396	1524	1675	1931	348	1611	902
Gips Norsk Gjenvinning	0	0	0	246	163	66	92
Sum avfall Trollmyra	61234	59630	58896	56302	50082	52625	48 582
Sum eks. Norsk Gjenv.	53827	51990	51713	46858	44208	46271	44973
Salg jordblanding	1573	903	3732	2107	2496	2214	2 239
Salg hagekompost	542	711	1213	299	424	110	
Rejekt biogassanlegg	2574	3143	1651	1634	1154	1292	666

10 Innsamling/transport

All innsamling/transport av avfall fra private husstander ble utført av RenoNorden AS.

Antall klager er nå nede på et lavt nivå, i underkant av 0,2 promille i forhold til antall tømmeringer.

År	Antall klager	År	Antall klager	År	Antall klager
2002	529	2007	565	2012	282
2003	462	2008	586	2013	776
2004	705	2009	512	2014	168
2005	490	2010	475	2015	202
2006	528	2011	233	2016	178

11 Arbeidsmiljø.

Kravene til behandling av avfall blir stadig skjerpet. Det er en krevende jobb både ved henting/transport og på behandlingsanlegget. HRA er medlem i Stamina Helse i Hønefoss, og det gjennomføres årlige helsekontroller i henhold til virksomhetsplanen.

Vi har hjertestartere på anlegget, og de ansatte kurses i bruk av hjertestarteren og i generell førstehjelp.

Alle ansatte får hvert år tilbud om influensavaksine. Ellers gis tilbud om vaksiner mot stivkrampe, hepatitt A og hepatitt B.

Det gjennomføres også diverse idrettslige og sosiale samlinger.

HRA stilte for andre gang eget lag til Ringeriksmaraton.

Godt driv forbi sykehuset

Full fart forbi gamle yrkesskolen

12 Måloppnåelse:

Alle husholdninger i vår region kildesorterer husholdningsavfallet, og det er obligatorisk hytterenasjon i alle områder.

HRA var i 2016 for første gang med i RBM-prosjekt (Renovasjons Bench Marking) i regi av Avfall Norge. HRAs praksis og prestasjoner ble sammenlignet med 21 av Norges ledende renovasjonsvirksomheter på syv resultatområder med følgende resultat: "Middels eller bedre enn middels normert resultat ble oppnådd på 5 av 7 resultatområder".

13 Oppgaver i 2017

Vi tar med noen hovedoppgaver for 2017.

- implementering av strategiplan 2016-2021 i organisasjonen
- digitalisering av flere virksomhetsområder så som informasjon og kommunikasjon
- forberede innhenting av glass- og metallemballasje hos abonnenter i 2018
- fortsette påvirkning av beslutningstakere for økt bruk av biogass i HRA-regionen
- skoleprosjektet for regionens 4. klasser
- økt bruk av biorest som gjødsel i landbruket
- økt servicegrad på gjenvinningsstasjonene
- etablering av sikrere trafikkavvikling på Trollmyra
- drift av sorteringsplata for Norsk Gjenvinning på Trollmyra
- ytterligere fokus på forbedring av prosesslinjen for biogassproduksjon

Jevnaker, 04.04.2016

Kjell Olav Kolrud
daglig leder